

Ozorowski, Edward

"Il Battesimo in relazione alla natura e missione salvifica della Chiesa secondo Karl Rahner", Andrzej Proniewski, Roma 2000 : [recenzja]

Studia Teologiczne 19, 499-500

2001

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Andrzej Proniewski, *Il Battesimo in relazione alta natura e missione salvifica della Chiesa secondo Karl Rahner*, Roma 2000, ss. 252.

Ks. A. Proniewski odbył studia poseminaryjne na Wydziale Teologicznym Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego w Rzymie i uwieńczył je doktoratem z teologii. Pokusił się on o opracowanie myśli K. Rahnera na temat relacji chrztu do natury i zbawczej misji Kościoła. Wykazał w tym twórczą odwagę. K. Rahner należy bowiem do bardzo trudno czytelnym myślicieli niemieckich i posiada na swoim koncie olbrzymią literaturę przedmiotową i podmiotową. Wiele jego dzieł zostało przetłumaczonych na inne języki i to ułatwiło pracę doktorantowi, z wielu jednak trzeba było korzystać w oryginale i to niewątpliwie stanowiło trudność. Autor na szczęście ją pokonał, przeprowadzone badania przedstawił w zwartej dysertacji, obronił ją w publicznej debacie i uzyskał dyplom doktora teologii.

Praca Ks. A. Proniewskiego składa się z trzech części i pięciu rozdziałów (podział w Polsce nie stosowany). Poprzedza ją wstęp a wieńczy: zakończenie, wykaz skrótów, bibliografii i autorów. Części pracy to: Tło historyczno-intelektualne myśli K. Rahnera o tożsamości sakramentów; Analiza tekstów rahnerowskich o związku chrztu z Kościołem; Ocena nauki Rahnera o wzajemnych związkach między chrztem a Kościołem. Rozdziały natomiast noszą następujące tytuły: Zarys wpływów teologiczno-filozoficznych na sakramentologię Rahnera; Chrzest-uczesnictwo w aktualnej pełni życia Bożego. Pisma z lat 1940-1962; Chrzest-sakrament Wcielenia osoby w Kościół. Pisma z lat 1962-1968; Kościół udziela chrztu-chrzest urzeczywistnia Kościół. Pisma K. Rahnera z lat 1968-1984; Spojrzenie krytyczno-perspektywiczne na teologię chrzcielną K. Rahnera. Z wymienionych rozdziałów, w druku zostały opuszczone rozdziały trzeci i czwarty, zawierające analizę pism Rahnera z lat 1940-1968. Dlatego też nie można dokonać ich oceny.

Połączenie w pracy układu historycznego z merytorycznym jest ryzykowne i niesie ze sobą niebezpieczeństwo powtórek. Nie wydaje się, żeby przyjęte w rozprawie cezury radykalnie zmieniły myśl niemieckiego teologa. Raczej należy przypuszczać, że tytuły rozdziałów zawierają pewną umowność. Tego jednak nie można sprawdzić ze względu na brak całości.

Otwierająca książkę przedmowa, promotora pracy, ojca profesora J. P. Rosato zawiera same superlatywy o niej. Píše on między innymi: „Książd Proniewski rozwinął swój temat w książce dobrze zaplanowanej, ułożonej, uargumentowanej i wyartykułowanej... Także jej teza jest dobrze uzasadniona i wyłożona. Dwie te charakterystyczne cechy, należy brać razem, bo styl z jakim przedstawiono argumenty, wzmacnia racjonalność i pogłębia wymowę teologiczną wywodów, co jest celem nauki kierującej się zasadą *fides querens intellectum*. Wysoki poziom argumentacji znajduje upewnienie w staranności z jaką zostały sporządzone: tekst, przypisy i bibliografia. Biorąc to

wszystko pod uwagę, należy stwierdzić, iż wysoka jakość dysertacji wskazuje na to, iż Ksiądz Proniewski jest zdolny badać i propagować we własnym piśmiennictwie główne myśli Rahnera i innych teologów, którzy opierają się na jego antropologicznym fundamencie, eklezjalnym zaangażowaniu i pastoralnym ciężeniu (s. 11-12).

Pochwały J. P. Rosato posiadają swoje uzasadnienia. Można się o tym przekonać z lektury opublikowanej części. Zawiera ona bogatą bazę źródłową i literaturę pomocniczą. Szkoda tylko, że tej ostatniej nie ma autorów polskich. Została jedynie umieszczona książka I. Bokwy i to w języku niemieckim. Autor miał znakomitą okazję wprowadzić na zachodni rynek teologiczny rodzimą twórczość, która jest tam niedoceniana tylko dlatego, że nikt jej dotąd nie zaprezentował. Ciekawe jest szczególnie tło myśli Rahnera, jak i akcentowany przez niego związek sakramentu chrztu z Kościołem. Rozdziały te powinny być wydane drukiem w przekładzie na język polski. Reasumując, należy stwierdzić, iż obroniona w Rzymie rozprawa doktorska Ks. A. Proniewskiego odpowiada wymogom jakie stawia się tego rodzaju pracom w Polsce.

Bp E. Ozorowski

Jacek Salij, *Dylematy naszych czasów*, Poznań, W drodze 1998.

Książka pt.: „Dylematy naszych czasów” autorstwa ojca Jacka Salija została wydana w 1998 roku przez wydawnictwo „W drodze”. Autor jest dominikaninem, profesorem Akademii Teologii Katolickiej, kierownikiem Katedry Teologii Dogmatycznej. Napisał wiele książek z dziedziny teologii i duchowości, m.in. „Rozmowy ze św. Augustynem”, „Eseje tomistyczne”. Pierwsza część mojej recenzji będzie dotyczyła całej książki, czyli w sposób ogólny postaram się poddać krytyce i przedstawić pewne uwagi dotyczące tej książki jako całości. Natomiast w drugiej części skupię się na jednym z rozdziałów, aby w sposób szczegółowy odnieść się do treści i sposobu ich przedstawienia przez autora.

Książka pisana jest prostym i zrozumiałym językiem. Potocznie teologia dogmatyczna rozumiana jest przez laików jako temat dla „bardziej wtajemniczonych”. Dlatego nie może dziwić fakt, iż mało kto sięga po tego rodzaju książki, co już sam autor stwierdził w słowie wstępnym. Tymczasem książka ta nie jest adresowana do „wtajemniczonych”, co należy rozumieć teologów, księży i w ogóle osób konsekrowanych, a wręcz przeciwnie. Adresatem książki jest przeciętny człowiek i to nie tylko wierzący, lecz także niewierzący. Nie powinno to dziwić ponieważ teologia dogmatyczna to nie jest